

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑  
(ความหมายของคำว่า “ผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม” ตามมาตรา ๒๐)

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ อก.๐๓๐๑/๘๒๓๖ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยบริษัทแห่งหนึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำ ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน โดยระบุสถานที่ทำ ณ โรงงานแห่งหนึ่งในต่างจังหวัด ต่อมาบริษัทเดียวกันนี้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ สำหรับโรงงานอีกแห่งหนึ่ง ระบุว่าประกอบกิจการทำเหล็กเส้นให้ตรงไม่มีการรีดและมีเงื่อนไขว่า “ห้ามรีดโลหะ” บริษัทดังกล่าวมีความประสงค์จะขอรับใบอนุญาตทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีตที่โรงงานที่ตั้งขึ้นใหม่ โดยจะนำเหล็กรีดซ้ำที่ทำในโรงงานแรกและขัดไว้มาเหยียดให้ตรงและตัดเป็นท่อนยาวตามที่ซื้อขายในท้องตลาด จึงมีปัญหาว่า การที่โรงงานที่สองนำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำในลักษณะที่เป็นขดจากโรงงานแห่งแรกมาทำให้ตรงแล้วตัดให้มีความยาวเท่ากัน จะถือว่าเป็นผู้ทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีตตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ ด้วยหรือไม่ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้นำปัญหาดังกล่าวเสนอคณะกรรมการกฎหมายพิจารณาแล้ว คณะอนุกรรมการฯ มีความคิดเห็นแตกต่างกันออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรกเห็นว่า การทำของโรงงานที่สองเป็นการทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำ โดยพิจารณาจากข้อกำหนดในมาตรฐานที่กำหนดว่า ขนาดความยาวของเหล็กเส้นในแต่ละมัดต้องมีความยาวเท่ากัน การตัดเหล็กเส้นของโรงงานที่สองเป็นการทำในขั้นตอนสุดท้าย โดยตัดให้มีความยาวเท่า ๆ กันแล้วมัดเพื่อส่งออกจำหน่าย หากไม่ถือว่าการตัดเป็นการทำแล้วถ้าโรงงานนี้ตัดเหล็กในแต่ละมัดมีความยาวไม่เท่ากัน ก็จะเอาผิดกับโรงงานไม่ได้

แต่ฝ่ายที่สองเห็นว่า การทำของโรงงานที่สองไม่เป็นการทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต เหล็กรีดซ้ำ โดยพิจารณาจากข้อบ่งชี้ในมาตรฐานที่กำหนดว่า เหล็กรีดซ้ำต้องทำขึ้นจากเศษเหล็กเฉพาะที่ได้มาจากเข็มพืด (sheet pile) เหล็กต่อเรือ (ship plate) เศษเหล็กแผ่นหรือเหล็กกล้าหน้าตัดรูปต่างๆ ที่ทำขึ้นสำหรับใช้ในการก่อสร้างมารีดเป็นเส้นกลม ด้วยการรีดขณะร้อน นอกจากนี้ในเรื่องขนาดความยาวก็ระบุแต่เพียงว่าขนาดความยาวไม่กำหนด แต่เหล็กเส้นในแต่ละมัดต้องมีความยาวเท่ากัน ความเห็นของฝ่ายนี้เน้นความสำคัญที่การรีดเหล็ก เมื่อพิจารณาใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานของโรงงานที่สองแล้วมีเงื่อนไขในการห้ามรีดโลหะไว้ชัดเจน จึงไม่ถือว่าโรงงานเป็นผู้ทำเหล็กเส้นฯ

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการ

กฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) แล้ว ตามคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรมได้ความว่า บริษัทเหล็กสยาม จำกัด ได้รับอนุญาตให้ทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำ ณ โรงงานเหล็กท่าหลวง จังหวัดสระบุรี และต่อมาบริษัทฯ ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ ณ โรงงานคลังรังสิต บริษัทเหล็กสยาม จำกัด จังหวัดปทุมธานี เพื่อประกอบกิจการทำเหล็กเส้นให้ตรงไม่มีการรีด และมีเงื่อนไขว่า “ห้ามรีดโลหะ” โดยนำเหล็กเส้นรีดซ้ำที่ทำและขดไว้จากโรงงานแห่งแรกมาเหยียดให้ตรงและตัดเป็นท่อน มีปัญหาว่า การตัดเหล็กเส้นในโรงงานที่สองเป็นการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. การกำหนด “มาตรฐาน”<sup>๑</sup> ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นอำนาจของคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามมาตรา ๘<sup>๒</sup> แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อาศัยอำนาจตาม

---

<sup>๑</sup> มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“มาตรฐาน” หมายความว่า ข้อกำหนดรายการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเกี่ยวกับ

(๑) จำพวก แบบ รูปร่าง มิติ การทำ เครื่องประกอบ คุณภาพ ชั้น ส่วนประกอบ ความสามารถ ความทนทาน และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๒) วิธีทำ วิธีออกแบบ วิธีเขียนรูป วิธีใช้ วัตถุที่จะนำมาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและความปลอดภัยอันเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๓) จำพวก แบบ รูปร่าง มิติของหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น รวมตลอดถึงการหีบห่อหรือสิ่งบรรจุชนิดอื่น วิธีการบรรจุ หีบห่อหรือผูกมัด และวัตถุที่ใช้ในการนั้นด้วย

(๔) วิธีทดลอง วิธีวิเคราะห์ วิธีเปรียบเทียบ วิธีตรวจ วิธีทดสอบและวิธีชั่ง ตวง วัด อันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๕) คำเฉพาะ คำย่อ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย สี เลขหมาย และหน่วยที่ใช้ในทางวิชาการอันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(๖) ข้อกำหนดรายการอย่างอื่นอันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามที่รัฐประกาศหรือตามพระราชกฤษฎีกา

ฯลฯ

ฯลฯ

<sup>๒</sup> มาตรา ๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณากำหนด แก้ไข และยกเลิกมาตรฐานเพื่อเสนอรัฐมนตรี

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๕<sup>๓</sup> ประกาศมาตรฐานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งกำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกำหนดรายการต่างๆ สำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น และรายละเอียดเหล่านี้ทุกรายการต้องถือว่าเป็น “มาตรฐาน” สำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นทั้งสิ้น

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานตามมาตรา ๑๗<sup>๔</sup> ก็ได้ สำหรับผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการตามมาตรา ๒๐<sup>๕</sup> และมาตรา ๒๙<sup>๖</sup> บังคับว่า ผู้นั้นต้องทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐาน มิฉะนั้นจะมีความผิดและต้องได้รับโทษตามมาตรา ๔๘<sup>๗</sup> และมาตรา ๕๑<sup>๘</sup> ตามลำดับ

๒. แม้ว่าพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ จะมีได้มีบทนิยามคำว่า “ผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม” ไว้ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งหมายจะควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ และกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนแล้วจะเห็นได้ว่า ในกรณีที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นไม่ว่าในขั้นตอนใดต้องดำเนินการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานตามข้อกำหนดรายการต่างๆ ที่กำหนดไว้เป็น “มาตรฐาน” ของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นดังที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมทุก

---

<sup>๓</sup> มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรม รัฐมนตรีอาจกำหนด แก๊ซและยกเลิกมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใดๆ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการได้

การกำหนด แก๊ซ และยกเลิกมาตรฐานตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

<sup>๔</sup> มาตรา ๑๗ เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการอุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจของประเทศ จะกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานก็ได้

การกำหนดตามวรรคหนึ่งให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และระบุนับเริ่มใช้บังคับไม่น้อยกว่าหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

<sup>๕</sup> มาตรา ๒๐ ผู้ใดทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

การขออนุญาต การตรวจสอบ และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

<sup>๖</sup> มาตรา ๒๙ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๑ ต้องทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นให้เป็นไปตามมาตรฐาน หรือนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เป็นไปตามมาตรฐานเข้ามาแล้วแต่กรณี

<sup>๗</sup> มาตรา ๔๘ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

<sup>๘</sup> มาตรา ๕๑ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

รายการ ดังนั้น ผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในกรณีนี้ จึงหมายถึงผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมส่วนใดส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตหรือผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจนสำเร็จครบถ้วนกระบวนการผลิตนั้นก็ได้

๓. ตามข้อหาหรือปรากฏว่า เหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำ เป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน<sup>๙</sup> โดยมาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวบัญญัติว่า ผลิตภัณฑ์เหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานเลขที่ มอก.๒๑๑-๒๕๒๔ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๒๖๗ (พ.ศ. ๒๕๒๐)<sup>๑๐</sup> และประกาศฉบับดังกล่าวได้กำหนดมาตรฐานในเรื่อง ชั้นคุณภาพ ขนาดและน้ำหนัก เกณฑ์ความคลาดเคลื่อน คุณลักษณะที่ต้องการคุณสมบัติทางกล ฯลฯ ไว้ สำหรับมาตรฐานเรื่องขนาดความยาว ได้กำหนดไว้ ดังนี้

#### “๔.๒ ขนาดความยาว

๔.๒.๑ ขนาดความยาวไม่กำหนด แต่เหล็กเส้นในแต่ละมัดต้องมีความยาวเท่ากัน

๔.๒.๒ เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนสำหรับความยาวของเหล็กเส้นมีดังในตารางที่ ๔”

จึงเห็นได้ว่าขนาดความยาวเป็นมาตรฐานอันหนึ่งซึ่งผู้ทำผลิตภัณฑ์เหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำ จะต้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

การที่บริษัทฯ เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ ณ โรงงานแห่งหนึ่ง เพื่อทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต เหล็กรีดซ้ำ และต่อมาได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ ณ โรงงานอีกแห่งหนึ่งเพื่อทำเหล็กเส้นให้ตรงโดยไม่มีการรีดและมีเงื่อนไข “ห้ามรีดโลหะ” โดยจะนำเหล็กเส้นรีดซ้ำที่ทำและขดไว้จากโรงงานแห่งแรกมาทำให้ตรงและตัดเป็นท่อนั้น การตัดเหล็กเส้นในโรงงานแห่งที่สองถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำ ซึ่งผู้ทำต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานเลขที่ มอก.๒๑๑-๒๕๒๔ กล่าวคือ ต้องตัดในลักษณะที่เหล็กเส้นในแต่ละมัดมีความยาวเท่ากัน ดังนั้น การตัดเหล็กในโรงงานแห่งที่สองจึงถือว่าเป็นการทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กรีดซ้ำ ตามนัยมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ ด้วย

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

<sup>๙</sup> พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเหล็กเส้นเสริมคอนกรีตต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. ๒๕๒๔

<sup>๑๐</sup> ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๒๖๗ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ เรื่องกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเหล็กเส้นเสริม : เหล็กรีดซ้ำ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๕๐๐ (พ.ศ. ๒๕๒๔) ฯลฯ (แก้ไขครั้งที่ ๑)

รองเลขาธิการฯ  
รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
สิงหาคม ๒๕๒๕